

แพทย์ไทย กับแนวโน้ม

ไหลเข้า...ไหลออก

การที่ผู้ปฏิบัติงานต้องนั่งรอการตรวจรักษาจากแพทย์ท่ามกลางความแออัดคับคั่ง และใช้เวลายาวนานเป็น ชั่วโมงๆ ทำให้หลายคนอดตั้งคำถามในใจไม่ได้ว่า เมื่อไหร่กันนะเมืองไทยจะมีแพทย์มากพอเสียที ลองมาดูกันว่า ทุกวันนี้เราผลิตแพทย์ได้มากน้อยแค่ไหน

■ ผลิตเพิ่มเท่าตัวใน 10 ปี

ข้อมูลที่รวบรวมจากแพทยสภาและโครงการผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในช่วง 10 ปี ระหว่าง พ.ศ.2540-2549 สถาบันการผลิตแพทย์ ทั้งสังกัดภาครัฐและเอกชนผลิตแพทย์จบใหม่ให้แก่ สังคมเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว

- แพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการผลิตแพทย์ในภาครัฐ อันประกอบด้วย 3 สังกัดใหญ่ ได้แก่ (1) สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2) กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (3) สังกัดหน่วยงานอื่นๆ เพิ่มขึ้นจากปีละ 877 คน ในปี 2540 เป็น 1,677 คน ในปี 2549
- แพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันภาคเอกชน เพิ่มขึ้นจากปีละ 37 คน ในปี 2540 เป็น 75 คน ในปี 2549

ในภาพรวม แพทย์จบใหม่ในแต่ละปีเพิ่มขึ้นจาก 914 คน ในปี 2540 เป็น 1,752 คนในปี 2549

■ ยิ่งเร่งผลิตเพิ่มยิ่งกว่าเดิม

สำหรับภาพอนาคตไปจนถึงปี 2556 หรืออีกประมาณ 4 ปีข้างหน้า สถาบันการผลิตแพทย์ตั้งเป้าว่าจะเพิ่มกำลังการผลิตแพทย์ให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศอย่างเร่งด่วน โดยการผลิตแพทย์ตามแผนการรับ ปกติจะอยู่ที่ 1,000 – 1,400 คน ต่อปี สมทบด้วยแพทย์จบใหม่จากแผนเร่งรัดผลิตแพทย์เพิ่มอีกไม่ต่ำกว่าปีละ 600 คน

■ เหลียวมองปัญหา “หมอรัฐลาออก”

ขณะที่สถาบันการแพทย์ทำหน้าที่เต็มกำลังในการเร่งผลิตบุคลากรสู่สังคม ทว่า ผลที่ได้กลับไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะในแต่ละปีมีแพทย์จำนวนหนึ่งลาออกจากภาครัฐ ทั้งที่ไปทำงานในภาคเอกชน และที่เปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น ซึ่งแม้ไม่ถึงขั้นเป็นการการสูญเสียกำลังคนด้านสุขภาพไปจากระบบสาธารณสุขโดยสิ้นเชิง แต่ก็ส่งผลกระทบต่อไม่น้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังต้องพึ่งบริการของภาครัฐ

ในช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่ได้เกิดสถานการณ์ใหญ่ครั้งหนึ่งขึ้นกับโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยแพทย์จำนวนหนึ่งได้ลาออกไปทำงานในภาคเอกชนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงระดับสูงสุดในปี 2539 ส่งผลให้โรงพยาบาลชุมชนที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างๆ ถึง 21 แห่ง ไม่มีแพทย์ประจำเลย จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ “ฟองสบู่แตก” และนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 สถานการณ์ขาดแคลนแพทย์ในภาครัฐกระเตื้องขึ้น เนื่องจากโรงพยาบาลเอกชนก้าวสู่ภาวะชบเซา จนกระทั่งเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวในปี 2544-2546 สถานการณ์การลาออกของแพทย์กลับรุนแรงใหม่อีกครั้ง แม้อลดลงบ้างในปี 2547 แต่ก็เพิ่มขึ้นอีกในปี 2548 เป็นต้นมา หลังรัฐบาลในขณะนั้นประกาศนโยบายปลูกปั้นประเทศไทยเป็น “เมดิคัล ฮับ”

ภาพที่ 1 แสดงจำนวนแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2540-2549

ที่มา : แพทยสภาและโครงการผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท
อ้างใน หนังสือการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2548-2550 หน้า 259

ภาพที่ 2 จำนวนแพทย์ที่ไหลเข้า-ออกในระบบราชการ ระหว่างปีงบประมาณ 2537-2549

ที่มา : สำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
อ้างใน หนังสือการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2548-2550 หน้า 264

ทุกวันนี้ การเร่งสร้างแพทย์จบใหม่ให้ไหลเข้าสู่ระบบเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลน ยังคงเดินหน้าควบคู่ไปกับแรงดึงดูดแพทย์ออกไปทำงานในระบบเอกชน ที่ต่างมุ่งเป้าทำกำไรตอบสนองผู้มีรายได้อีกและชาวต่างชาติ โดยที่แพทย์ 19 จาก 20 คน รั้งเรียนด้วยเงินภาษีรัฐ และต่างก็สั่งสมประสบการณ์จากการรักษาคนชนบทที่ยากจนเมื่อครั้งเป็น “หมอฝึกใหม่” แทบทั้งสิ้น

ที่มา หนังสือการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2548-2550
สืบค้นได้จาก <http://www.hiso.or.th> 1

ข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อ กิติมาภรณ์ 081 449 7479